

زیستین برای روشنگری

زندگی و کارنامه معصومه (و نگیس) سهراب و یحیی مافی

محمد هادی محمدی

مؤسسه پژوهشی
تاریخ ادبیات کودکان

سرشناسه: محمدی، محمدهادی، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور: زیستن برای روشنگری: زندگی و کارنامه معصومه فرنگیس سهراب و یحیی مافی/محمدهادی محمدی؛
تهیه شده در مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۳۵۲ص: مصور، عکس.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۱۲-۳۰-۴
وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: سهراب، معصومه، [مافی]، ۱۳۰۴ - ۱۳۸۳.
موضوع: مافی، یحیی، ۱۳۰۲-۱۳۹۲
موضوع: مدرسه مهران
موضوع: مدرسه‌های خصوصی-- ایران.
شناسه افزودن: مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان
رده بندی کنگ: LB۲۸۰۵/م۳۰۱۳۹۱
رده بندی رینی: ۳۷۰۲
شماره کتابشناختی ملی: ۴۰۷۳۸۱۹

زیستن برای روشنگری تهیه شده در مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان

نویسنده: محمدهادی محمدی

گردآوری منابع و گفت‌وگوها: فریاد طاهر، ماندانا رضوی‌زاده، مهرزاد یزدیان

صفحه‌آرا: مینا یوسفی با همکاری فرشاد رستمی

تایپوگرافی جلد: حامد غلامیان

چاپ اول: ۱۳۹۶

شمارگان: ۳۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۱۲-۳۰-۴

بها با جلد نرم: ۴۸۰۰۰ تومان

مؤسسه پژوهشی
تاریخ ادبیات کودکان

انتشارات مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان

تهران- خیابان یوسف‌آباد، خیابان شهید وفاکیش توحیدی (بیست و سوم)، پلاک ۲۶.

تلفن: ۸۸۷۱۶۹۵۴

پخش هدهد: ۸۸۵۵۳۵۲۸

koodaki.org

koodaki@outlook.com

پیش‌درآمد

معصومه سهراب و یحیی مافی دو تن از پیش‌کسوتان آموزش و پرورش نو و ادبیات کودکان در ایران هستند که در سال‌های آغازین ۱۳۰۰ پای در گستره گیتی گذاشتند. این دو در زمانه‌ای پرورش یافتند که ایران تجربه‌های زیست و زندگی مدرن را از سر می‌گذراند. آن‌ها نه تنها خود این دگرگونی‌ها را در چنین روزگاری از سرگذراندند، بلکه دو دهه بعدتر هنگامی که پا به روزگار جوانی گذاشتند، خود از یاوران و همراهان این تحول شدند. معصومه سهراب از خانواده سهراب بود که پدر بزرگ و پدرش حکیم و پزشک سرشناس شهر بودند. گفته شده است که ابوتراب سهراب در جوانی زادگاه خود روستای سده اصفهان را رها کرد و برای دانش‌اندوزی و نشان دادن توانایی‌های خود به تهران آمد. از این پس ابوتراب در همین شهر به کار پزشکی پرداخت و چون دارای دانش و تجربه‌ای زبانزد خاص و عام شده بود، پایش به دربار ناصرالدین شاه نیز باز شد. یحیی مافی به علاف خانواده سرشناس سهراب، از خانواده ایل مافی است که در اصل ریشه کردی دارند و در رخدادها و آداب‌های دوره قاجار به دستور حاکمان وقت از دامنه‌های زاگرس به دشت قزوین رانده و در آن ناحیه پایبند شدند. پدر یحیی مافی مردی بود که به گفته او هیچ‌گاه از اسب پایین نیامد. با زندگی آشتی نکرد. روحیه سرکش در این خانواده موروثی بود. با این همه هنگامی که این خانواده در معاد کلايه الموت ساکن شدند، کم‌کم پذیرفتند که اگرچه خود با دنیای نو آشتی نمی‌کنند، اما این راه را برای فرزندان‌شان نبندند.

آن‌ها هم‌چنین دانستند که برای پیشرفت اگر خود از اسب پایین نمی‌آیند، دست‌کم بگذارند که فرزندان‌شان پا برزمین بگذارند و دانش بیاورند. با این انگیزه بود که پدر یحیی مافی، او را برای آموختن دانش به خرم‌آباد تنکابن، بیسیار دور دست‌تر از معلم‌کلايه فرستاد.

اما این دو جوان از دو خانواده با دو سطح متفاوت چگونه به هم رسیدند و زندگی مشترکی ساختند که بیش از پنجاه سال دوام آورد و میوه آن‌ها برانگیختن آموزش بود که در مجتمع آموزشی مهران پرورش یافتند و در سرتاسر گیتی پراکنده شدند؟ دانش‌آموزانی که برخی از آن‌ها امروزه در سال‌های نزدیک به شصت سالگی هنوز عاشقانه از مدرسه و میانه‌ها یاد سخن می‌گویند. همه کار بزرگ آن‌ها این نبود. آن‌ها با دلدادگی تمام در پایه‌گذاری شورای کتاب کودک مشارکت کردند و در حقیقت از معماران نهاد کودکی و ادبیات کودکان در ایران هستند.

در حقیقت کتاب «زیستن برای روشنگری» داستان این هم‌پیوندی و کار بزرگ را به روایت درآورده است تا گوشه‌ای پنهان و ناشناخته از شکل‌گیری پایه‌های ایران را برای کسانی آشکار کند که می‌خواهند رمز و راز این کارها را بدانند و در ایران امروز به کار گیرند.

مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان در کار نگارش زندگی‌نامه این دو بزرگوار مشارکت کرد، زیرا همواره بر این باور است، آن‌ها که در ساختن نهادهای کودکان مانند آموزش و پرورش و ادبیات کودکان این سرزمین در دوره‌های تاریخی گوناگون مشارکت داشتند، با دست خالی این کار را آغاز نکردند و شاید شناخت زندگی این بزرگواران انگیزه‌ای برای نسل جوان شود که بدانند چنین پیشگامانی چه راه دشواری را برای ساختن فرهنگ این سرزمین پیش‌رو داشتند و سرفرازانه پشت سر گذاشتند.